

Modrá Lanovka

~ ČASOPIS, S KTORÝM ZAŽÍVATE TATRY NA PLNÝ DÚŠOK ~

číslo 1. Január / Február 2018

Cena: 0,40 €

ISSN 2585-8394

Kto chce,
dáme mu **krošňu**
na **chrbát** str.11

Základom je hrana str. 2

Andrein návrat str. 7

Vyčistia Tatry komíny? str.16

BEZ SERVISU JE V LEPŠOM PRÍPADE LYŽOVANIE TRÁPENIE, V TOM HORŠOM OHROZENÍM ŽIVOTA.

PETER SA OKOLO LYŽÍ A SERVISU OBŠMIETA OD MATERSKEJ ŠKŮLKY.

„Základ všetkého je hrana“

Tatranec Peter Vykoupil rozpráva príbeh lyžiarskeho servismana. Fyzika, aj pretekánie. Tajomstvá, ktoré ešte možno o servise neviete.

Ako sa niekto stane lyžiarsky servisman?

Odmalička lyžujem, tiež som pretekal, lyže ma vždy fascinovali. Videl som zblízka ako sa brúsia, voskujú ... chýbalo málo, aby som do servisu skočil (smiech).

Treba mať na servis lyží talent?

Pomôže zmysel pre detail a cit, treba byť aspoň trochu manuálne zručný. Hodí sa, ak veľa lyžuješ, lebo tak najlepšie vieš, čo je tvoj cieľ, čo a ako na lyžiach robiť.

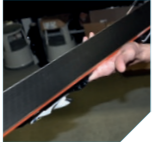
Baví ťa to?

Jasné! Ak by som od detstva nelyžoval, servisu by som sa asi ťažko venoval.

Je to ale sezónna robota?

V dielni som celoročne, v lete servisujem bi-

NAJNOVŠÍ MÓDNY TREND – ŠTRUKTÚRY.

cykle. V športovej terminológii mám doplnkovú letnú disciplínu (smiech).

Čo všetko zahŕňa servis?

Popri základných službách sú to aj špeciality. Ak dôjde k vytrhnutiu hrany lyže, alebo ku diere do sklznice, prichádza na rad vysekávanie sklzníc, vlepovanie a podobne.

Aký veľký je rozdiel medzi servisom pre športového a rekreačného lyžiara?

Úplným základom servisu je hrana lyže. Športovní lyžiari potrebujú ostrú hranu 88 stupňov a menej, rekreační zase tupejšiu viac k pravému uhlu. Čím zdatnejší lyžiar, tým potrebuje ostrejšiu hranu. Naopak, ak neovlá-

HLAVNÉ MESTO PETROVHO KRÁĽOVSTVA

daš lyže dokonale, príliš ostrá hrana ti spôsobí trápenie, stratíš nad nimi kontrolu.

V stupňoch som odpoveď nečakal (smiech...). Vedia ľudia odhadnúť, akú ostrosť potrebujú?

Muži tu zvyknú svoje sily preceňovať a ženy zase podceňovať. My to ale pár otázkami vieme celkom presne určiť, čo kto potrebuje.

Prečo práve hrana je stredom pozornosti?

Lebo hrana vedie lyžu. Ak je tupá, nemáš pôžitok z jazdy. O to viac, ak lyžuješ na umelom snehu, ktorý je tvrdší.

Kolkokrát treba počas sezóny servisovať lyže?

Rada, ktorá sa ľahko zapamätá je, servis lyží začína v momente po skončení sezóny. Vtedy

SKIALPINIZMUS NABERÁ NA POPULARITE. ČUDUJE SA NIEKTO?

ÚMENIE MAISTRA SPOČÍVA V TLAČENÍ TOU SPRÁVNOU SILOU NA KOTÚČ.

ich treba doniesť a pripraviť na ďalšiu. Zároveň sa žehličkou a voskom zažehlia na hrubo a tak na čas zakonzervujú.

Ide o akési „zaletenie“ lyží?

Presne tak. Pred novou sezónou my potom v podstate len stiahneme hrubý vosk a môže sa ísť lyžovať.

Čo sa stane, ak sa to neurobí? Lyže sa hneď po skončení sezóny položia na povalu?

To je zďa najčastejší problém. Sklznica ostane suchá, zvetráva, stráca kĺzavosť. Dá sa to dokonca vidieť aj vizuálne.

Ako?

Z čiernej farby zosivie, zafarbí sa do biela. Aby si zachovala želané vlastnosti, musí ostať impregnovaná.

Ak urobím túto chybu, dá sa to ešte zachrániť?

Áno, netreba sa báť. Ale výhodnejší je tento postup.

Po skončení sezóny teda brúsíte rovno aj hrany?

Áno. Na začiatku tej ďalšej sú už pripravené. Ak ale lyžuješ celú zimu dva až trikrát za týždeň, brúsiť treba viackrát za sezónu. To isté platí o vosku.

Ako vyberáte vosky?

V 90-ich percentách prípadov na naše tatranské pomery postačí univerzálny vosk s rozpätím od mínus desať do plus desať stupňov Celzia. Ak ale prituhne k mínus 20, alebo na jar teplota vyskočí výrazne nad plus, treba iný. Lebo inak sa sneh bude lepiť, lyža nebude kĺzať a to je to posledné, čo chceš.

„Servis lyží začína prvý deň po sezóne“

Keby si chcel niekto lyže navoskovať sám, dodáš mu odvahu?

Voskovanie ako také nie je zložité, potrebuješ len staršiu žehličku. Dilema je skôr v tom, či si ochotný urobiť doma neporiadok a ten zápach, ktorý s ním prichádza (smiech ..).

Riziko poškodenia lyže teda nie je?

Ak vypečieš žehličku na vysokú teplotu a budeš ju držať na jednom mieste, tak áno. Samozrejme, ten náš grif nám pomáha aj pri voskovaní, máme k nemu špeciálne škrabky na sťahovanie vosku, mosadzné a nylónové kefy na doleštenie, ktoré celý úkon uľahčujú.

Kým si sa stal fachmanom, zničil si veľa lyží?

Myslím, že ani jednu. Mal som to naozaj odkukané od detstva z pretekov. Treba len dávať pozor, aj pri práci so strojom. Tam hrozí, ak lyžu netlačíš proti kotúču dostatočne, môže ju na jednom mieste obrúsiť viac, ako by malo.

Stroje sú veľká pomoc?

Brúsenie hrán by sa dalo zvládnuť aj ručne, ale so sklzniciami by bol problém. Riziko, že by boli výrazne vystúpené nad hranami, by sa zvýšilo a to už by sa lyžovalo veľmi zle, aj keď niekedy

sa schválne robí podbrus spodnej hrany. **Tým, že dnes sa na lyže viazanie iba nasúva, odbudla vám robota s touto časťou servisu?**

Áno, u 90 percent lyží je dnes tomu tak. Robotu s viazaním ale máme, lebo na skialpoch ho treba stále vrátať a popularita skialpinizmu rastie. **Čo je kľúčové pri viazaní?**

Umiestnenie na lyžu musí rešpektovať ťažisko, na to máme šablóny. Ak sa od neho odchýliš, menia sa jazdné vlastnosti. Najhoršie je, ak viazanie je na jednej a druhej lyži na inom mieste.

Aká odchýlka od ťažiska sa dá ešte tolerovať?

Ak sa pomýliš do nejakého pol až jedného centimetra, to ešte na svahu ako rekreačný lyžiar nemusíš pociťiť. Polohu viazania samozrejme ovplyvňuje i disciplína.

Ako?

Pri akrobatickom lyžovaní ideš na lyžiach i dozadu, preto viazanie s ťažiskom môže byť viac v strede lyže.

Podme na ďalšiu činnosť.

Pri vypekaní papuč ide o čo?

Každá lyžiarka má vlastnú tvrdosť materiálu a šírku v oblasti kĺbov a palcov. Niekedy sa to veľmi neriešilo, lyžiarky boli typizované a rovnaké pre všetkých. Čas ale ukázal, že pri lyžovaní je dôležité mať komfort aj v lyžiarkach. **O akom pohodlí hovoríme?**

Pri pretekoch musí byť lyžiarka čo najužšia, najpevnejšia, teda aj dostatočne tvrdá, aby sa cez ňu zbytočne pri manévrovaní nestrácal prenos sily. Pretekár, ktorého jazda trvá minútu, to vydrží. Ak si ale kúpiš denný skipas za 40 eur, chceš to využiť. Vtedy potrebuješ obuv, v ktorej budeš v pohode celý deň.

V čom býva problém?

Na nohách máme rôzne anomálie, 90 percent z nás má jednu nohu kratšiu ako druhú, iní bojujú s výrastkami a zakriveniami palcov. Vtedy lyžiarka na mieru prináša rozdiel, jednoducho nemusíš sa po dvoch jazdách vyzúvať.

Ako lyžiarky upravujete?

Vonkajší skelet zahrejeme v peci a po vybratí dá človek do neho nohu, počká istý čas a lyžiarka naberie želaný tvar, prispôbený jeho nohe. Niekedy sme to robili iba s papučkami v lyžiarkach, dnes už aj s ňou samotnou.

SERVIS SNOUBORDOV JE NÁROČNEJŠI AKO LYŽI. VÁŽITE SI TO, SNOUBORDISTI !? :)

TAVNÁ PIŠTOĽ A KOFIXOVÉ TYČINY SÚ ZÁZRAČNÝ RECEPT NA RHYV V SKLZNICE.

Ako dlho to trvá?

Zahriatie v peci asi 15 minút, taký istý čas lyžiarku pri ochladzovaní treba mať obutú.

Nohu si pri tom nepopáliš?

Nie, po vybratí z pece teplota už nie je taká vysoká. Ide len o to, aby sa lyžiarka dostala do akéhosi rozťahovacieho stavu.

Je táto služba populárna?

Slováci ju spoznávajú viac a viac. Je otázkou času, kedy po papuči a lyžiarku takto budeme upravovať aj vložky. To pomôže najmä ľuďom, ktorí majú ploché nohy, alebo príliš vysokú klenbu.

Z hľadiska servisu, aký je rozdiel medzi snoubordom a lyžami?

Náročnejší je snoubord, lebo má väčšiu plochu. Tým, že sa skladá zo série drevených dosičiek a drevo stále nejakým spôsobom pracuje a krúti sa, zakrivenia plochy, ktoré treba dať do poriadku, sú častejšie. Celkovo, so snoubordom sa dá i viac experimentovať.

Napríklad?

Snoubordy priniesli technológiu Rocker. Ak sa zdvihne špička dosky, potom počas jazdy nečelíš takému veľkému prítlaku, naopak, vztlak ťa v hlbokom snehu, ak máš rád freeride, berie sám hore a ty šetriš sily. Lepšie sa jazdí, doska na snehu pekne pláva.

Na lyži Rocker pomáha podobne?

U lyží má vplyv aj na točivosť, ľahšie nasadiš oblúk, zároveň ale Rocker zachová stabilitu vo veľkých rýchlostiach na hrane. Mnohí laici o Rockeri ešte nepočuli, avšak keď si ho vyskúšajú, zažívajú pri jazde radikálnu zmenu a super zážitok.

Keď ťa počúvam, v tomto fachu treba byť zdatný aj vo fyzike?

Áno, hoci žiadne vzorce počítat nemusíme. Absolvoval som strojárnu, tak hádam sa niečo nalepilo (smiech ...).

Objavujú sa požiadavky, ktorými ťa zákazníci prekvapia?

Niekedy chcú veci, ktoré nemá zmysel realizovať, respektíve by si poškodili. 95 percent z nich si ale dá poradiť, dôverujú nám a akceptujú naše odporúčania.

Ostala ti z tohto súdka nejaká v pamäti?

Časom sa prišlo na to, že na snouborde je lepšie, najmä kvôli rotačným trikom, ak máš viazania od seba viac vzdialené. Prišiel za nami chlapík so starým tipom bazárového snoubordu, že chce od seba vzdialiť viazanie. Avšak ...

Avšak?

Na jeho snouborde sa to ukázalo zložité

a práce, museli sme ho prevrtať krížom krážom. Kúpa nového snoubordu by ho vyšla oveľa lacnejšie, ako táto náročná prestavba.

Teda finančne nemala táto objednávka zmysel?

Vôbec, ale ani technicky nie. Lebo inzerty sme navrátili na miesta, kde už nemali čo robiť a dosku oslabovali. Nedal si ale povedať.

Čo ho viedlo k takej tvrdohlavosti?

Predpokladám, že mal ku doske nejakú veľkú citovú väzbu.

„Rovnica, mám 80 kil, dám osmičku, neplatí vždy“

Aký módný trend ešte teraz „fčí“?

Zo závodného do rekreačného lyžovania prichádza nanášanie takzvaných štruktúr na sklznice. Ich variantov je nekonečne veľa, podľa toho aký použíješ, vieš ovplyvniť správanie lyže podľa počasia a snehových podmienok.

Ako vyzerá taká štruktúra?

Sú to vlastne rôzne vzory, drážky, čiaračky, ktoré vtlačí, alebo lepšie povedané vlisuje kotúč stroja do sklznice. Uvidíš ich, ak si dáš sklznicu lyže do protisvetla.

Dá sa meniť štruktúra na lyži do neko-nečna?

V podstate áno, lyži to nijako neublíži. To skôr treba dávať pozor na kamene (smiech ...).

Doplňte ešte nejaké rady, ako sa starať o lyže?

Veľa ľudí robí chybu, že po príchode z kopca odloží lyže mokré do vlhka. Lyža začína hrdzaviť, naruší to vlastnosti hrany. Preto najskôr treba lyže nechať vyschnúť a potom oddeliť páskou tak, aby medzi sklznicami jedného páru bola medzera.

Prečo?

Ak sa dotýkajú, hrany sa vzájomne otupujú.

Na čo ešte ľudia zabúdajú?

Pri zaletnení lyží určite treba vypnúť pružinu viazania

na nulu. Nemá ostať v lete napnutá. **Pružinu, ktorá uvoľňuje lyžiarku z lyže pri pádoch?**

Áno. Práve ju často pozerám, lebo hodnoty natiahnutia pružiny bývajú nastavené zle.

Vysvetlíš to bližšie?

Na stupnici od nuly do desať, čím väčšie číslo, tým väčšie natiahnutie. Ak dáme 60-kilovému lyžiariovi napríklad desaťku, viazanie mu v kritickej situácii pri páde nevypne a naopak 120-kilovému chlapovi by so štvorkou vypínalo stále. Aj jedno, aj druhé je nebezpečné.

Trocha to odľahčím. Ak po Vianociach príberiem desať kil, na silvestrovskú lyžovačku mi už treba nastaviť nové čísla?

Áno, najmä ak sú zmeny vo váhe už dvojciferné (smiech).

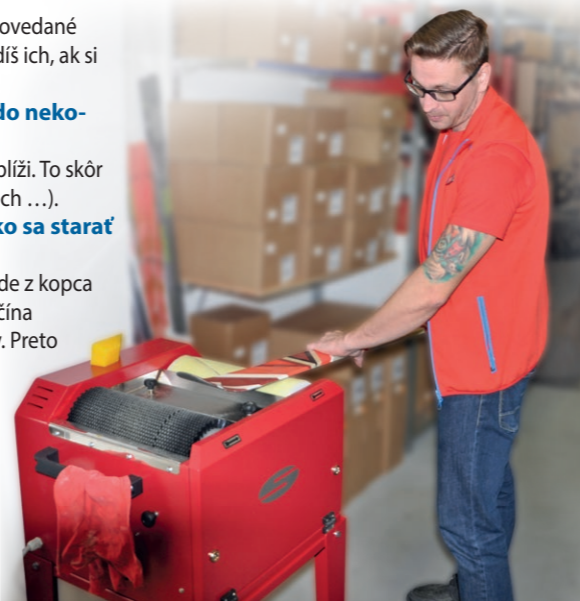
Ty mi povieš, aké číslo je pre mňa vhodné?

Áno, tých faktorov býva viac. Rovnica, ktorú mnohí používajú, mám 80 kil, tak dám osmičku, nie vždy platí. Do hry vstupuje tiež veľkosť lyžiarky a lyže.

Kde si už bol lyžovať? Na aký svah sa najviac tešíš?

Mám za sebou testovanie skialpových lyží na Kaprunu a skúsil som už aj naše zjazdovky. Teším sa na nejaký freeride. Je jedno kde, hlavne že v prašane. Dúfajme, že bude.

MÁTE NA PEŤA ĎALŠIE OTÁZKY? ODPOVIE VÁM OSOBNĚ V SERVISĚ V INTERSPORT GÁLFY, OC FORUM V POPRADE NA 2. POSCHODI.

VOSKOVAČKA. ABY STE SA DOMA NETRÁPILI SO STAROU ŽELIČKOU.

Adela a Richard Müller

Ona a On

tour

JAR 2018

18.5. Tatranská Lomnica

Teniscentrum 19:00

VSTUPENKY: Mestská informačná kancelária Poprad

PREDPREDAJ .sk

Kvôli fitku už netreba chodiť do Popradu.

Otvárame 1. februára!

Nové stroje a činky čakajú na vás!

Tenis Centrum Tatranská Lomnica

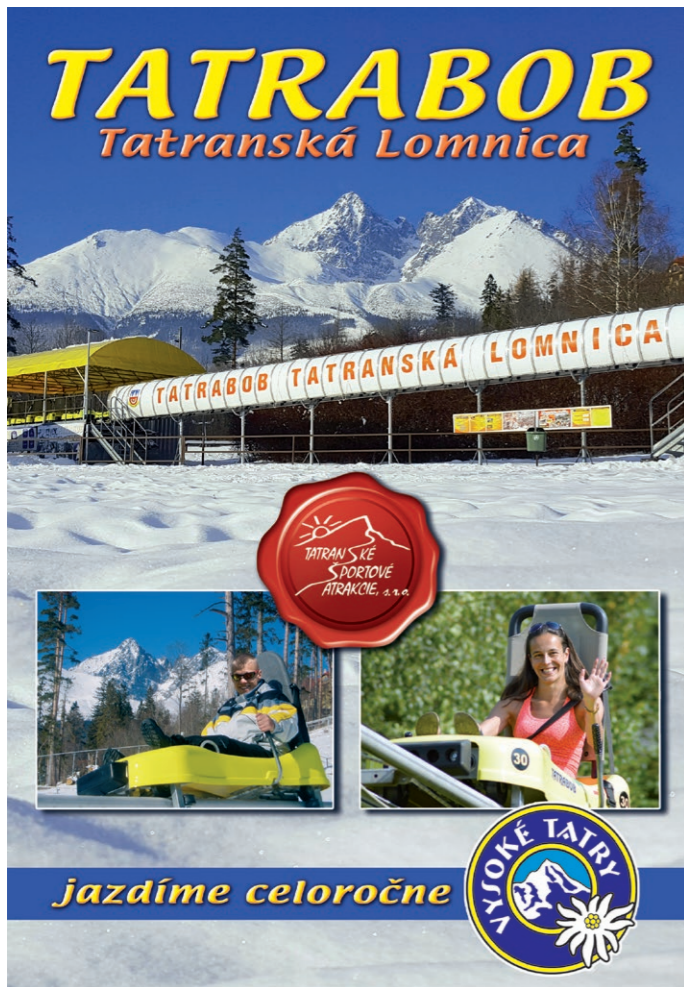
Family Friendly

Penzión Zora Family a legendárna reštaurácia Fiaker

Vás pozývajú ochutnať svoje špeciality.

Kde sme? Tatranská Lomnica - Pri stanici lanovky

TATRABOB
Tatranská Lomnica

TATRABOB TATRANSKÁ LOMNICA

TATRANSKÉ ŠPORTOVÉ ATRAKČIE, a.s.

jazdíme celoročne

VIJOKÉ TATRY

RESTAURANT

Grill Pub

Tatranská Lomnica - Slovakia

Zozámte sa:
Andrea Saloňová.

NEBUDETE VEDIETŤ ODÍŠŤ

Galéria trick-artu
a optických ilúzií pre celú rodinu

Rezervujte vopred na 0911 733 840 alebo www.tricklandia.sk

Nájdete nás: Cesta Slobody 4, Starý Smokovec
(nad autobusovou stanicou)

NEZABUDNITE
SI SMARTFÓN
ALEBO
FOTOAPARÁT!

ANTIGRAVITAČNÉ
MIESTNOSTI

ROZŠÍRENÁ
REALITA

NAJKRAJŠIE ZRKADLOVÉ
BLUDISKO V STREDNEJ EURÓPE

Tricklandia

www.tricklandia.sk

„Tatranec i na ostrove hľadá úzke strmé kuloáre“

Lýže jej otec dal na nohy v jedenástich mesiacoch a v troch rokoch (!) zlyžovala Lomnické sedlo. Dnes i skialpinistické legendy nad jej zjazdami obdivne krúčia hlavou. Ak sa ponoríte do Andreiných zážitkov, znova začnete hory vnímať trochu širšie.

Na Slovensku začali pôsobiť horskí sprievodcovia UIMLA. Ty si sa po rokoch vrátila z cudziny, aby si absolvovala ich 2-ročný kurz. Prečo?

Láka ma sprevádzať turistov v zime na lyžiach na skialpových túrach. To je moje, tam sa cítim ako ryba vo vode. Keď sa v nich objavil skialpinizmus, neváhala som.

To vedia dokonca aj tí, čo ťa nepoznajú. Minule tvoj bratranec komentoval fotky na facebooku a povedal, že podľa skialpových trás si o tri levely vyššie. Asi teda pravdy na tom niečo bude ...

Nepozorám sa na to cez nejaké levely, skôr že je to pre mňa prirodzené. S lyžiarkami cítim,

že zima je moje obdobie. A potom, ako človek dozrieva, prišiel aj na mňa ten pocit usadiť sa. Do tretice, dostávala som ponuky sprevádzať ľudí na skialpových túrach, tak som sa vrátila do Tatier aj kvôli kurzu.

Ponuky prichádzali z Nórska?

Áno. Videli, ako tam intenzívne na lyžiach prečesávam okolie, tak ma oslovili napríklad i v známej skialpovej lokalite Romsdal.

A teda potrebovala si nejaký certifikát sprievodcu?

V Nórsku je to s papiermi trochu inak, nemajú to tak ujednotené. Niekde ti ponúknu prácu sprievodcu aj bez preukazu nejakej organizácie. Avšak sama som cítila, že kurz potrebujem.

O to viac, že oblasť, v ktorej som pracovala, je „skialpovo“ neprebádaná. Neexistujú skialpinistické mapy, alebo značky, nároky na sprievodcu stúpajú.

Kde si pracovala a čo si robila?

V usadlosti Myrdal medzi Oslom a Bergenom. Leží 800 metrov nad morom, ľudia ju začínajú mať čoraz viac v oblúbe. Robila som v horskom hoteli, všetko, čo sa v takom hoteli dá a treba robiť (smiech).

Sú v Myrdale skialpové túry náročnejšie ako v Tatrách?

Iné, sú dosť iné. Majú také fjordové hory. V Tatrách máš štíty, ktoré ti ukazujú jasný smer, tamjšie kopce sú ale menšie a klamlivé.

V MYRDALE CHÝBAJÚ SKIALPINISTICKÉ MAPY A ŠTÍTY UKAZUJÚCE SMER. ČLOVEK SA ČÍTI AKO BÁDATEĽ.

ÁNO, LYŽUJE SA AJ NA ISLANDE. ÁĎA ZLYŽOVALA I NAJVYŠŠÍ BOD KRAJINY HVANNADALSHNÚKUR.

Na jeden vylezieš a potom vidíš nové a nové a si ako keby znova stratený. Na orientáciu teda o dosť ťažšie.

V čom sa ešte tamojšie zjazdy líšia? Hrozia lavíny?

Napríklad sneh, aj vplyvom mora je úplným prašanom. A lavíny áno, niekedy sa uvoľnia. Ďalší dôvod, prečo, ak niekto príde skialpovať zvonka, potrebuje niekoho, kto to tam pozná.

Cítla si sa pri týchto túrach na lyžiach ako nejaká bádatelka?

Chodila som po trasách, kde skoro vôbec nik nechodil a o ktorých mi nik nevedel nič povedať a tak som ich, ako hovoríš objavovala sama.

S nevýhodami, ktoré to môže mať, sa to ale človeku môže aj celkom páčiť. Je tak?

Samozrejme, hlboký prašan pomedzi brezy zaujme každého. Čo sa mi ale veľmi páčilo, boli možnosti lyžovať už v novembri na úplne prvom snehu. Terén tam pokrývajú machy a čučoriedkové kríky a preto môžeš s lyžami vyraziť hneď. Vôbec som nenarazila na žiadny kameň.

Bolo by pre tvojich nórske kamarátov zaujímavé prísť na skialpy do Tatier?

Jednoznačne, práve kvôli tým rozdielom. V Tatrách chceme ísť viac do kopcov a potom zlyžovať úzke extrémne sute. Čím technicky náročnejšie, tým máme z toho väčší pôžitok. Tam ich pri skialpe naopak lákajú široké kopce, plné snehu a freeride zábava. Keď ma tam videli nastúpiť na túru s mačkami a čakanom, začali točiť hlavami, že čo to preboha chceme.

Zažila si teda mnoho nového?

K ŽIVOTNÝM ROZHODNUTIAM
ANDREI POMOHLA
ALJAŠSKÁ DIVOČINA

Aj naučila. Základná rada, ktorú si pamätám pre 50 stupňový svah s pol-duha metra čerstvým snehom znie, rýchlo choď do bokov, lebo sneh rýchlo padá (smiech). Celkovo, to, skadiaľ pochádzaš, ti dosť vtláči tvoje chute aj pri lyžovaní v divej prírode.

Ako to myslíš?

Keď som s kamarátmi išla na prvé skialpové túry na Islande, neustále som hľadala úzke strmé kuloáre. A všetci na mňa pozerali, načo a prečo? Ich lákajú široké telemarky a vtedy som si uvedomila, ako výrazne ťa ovplyvní rodisko. V Tatrách sme jednoducho takí (smiech).

„Keď ma Nóri videli nastúpiť na túru s mačkami a čakanom, začali točiť hlavami“

Island si s lyžovaním mnohí ľudia hneď nespoja. Ako sa lyžuje tam?

Znova je to iné. Fúka stále vietor, preto aj sneh je dosť vyfúkaný, čo ti znova pripraví iné podmienky a zážitok.

Vráťme sa ku kurzu. Naplnia zatiaľ tvoje očakávania?

Áno, doteraz som vedela byť na túre zodpovedná sama za seba a za kamarátov, ktorých som zobrala. Čo ale s klientom, ktorý má cukrov-

ku, a k niečomu príde? Získavam vedomosti, zručnosti a istotu.

Prekvapilo ma, že trvá dva roky. Je nevyhnutný až takýto dlhý čas?

Kurz je rozdelený do 11 blokov, tematicky odlišných. Napríklad začali sme s blokom prvej pomoci, s tým, že kvôli jej dôležitosti nám ju na ostatných budú stále pripomínať. Nič nie je náhodné, všetko má svoju logiku.

Čo nasledovalo ďalej?

Navigácia a orientácia. A tu to prišlo. Kým sme si skúšali veci v teréne, prekvapili nás nečakanou záchrannou akciou, kde bolo treba podať prvú pomoc. Tak, ako sa tieto udalosti nečakane objavujú v reálnom živote.

Komenský by mal asi z prístupu inštruktorov radosť. Vyzerá, že sa na kurze nenudíte?

To veru nie, takto zážitkovo si osvojiš zručnosti lepšie a azda aj rýchlejšie. Stále sa niečomu priučím, čo využijem aj v súkromnom živote. Napríklad teraz sa teším na lanové techniky.

„Jedna vec je prvá pomoc a bezpečnosť. Potom je tu tá druhá, pripraviť klientom zážitok, aby na túru dlho nezabudli. Tu máš nejakú víziu a vlastnú filozofiu?“

Asi aj v tomto ma ovplyvnil môj päťročný život na Islande. Tamojší sprievodcovia nerozprávali v kuse a dali nám čas, aby sme „prežili“ prírodu. A hoci si zachovali autoritu, vôbec to nerobili za cenu, že ja teraz tu musím byť stredobodom pozornosti, ten čo všetko vie a dokáže. Sprievodcov a turistov dali do celkom rovnocennej polohy a priznám, toto ma zaujalo.

KDE JE ZIMA, SNEH A ĽAD, SA ÁĎA ČÍTI AKO RYBA VO VODE.

CHUŤ NA NÁROČNÉ ZIAZDY ÁĎA ZDELILA OD OTCA VASILA. ALPSKÉ VRŠKY NEMOŽNO OBIŠŤ.

ADINA ČASŤÁ DILEMA: NA SEVER, ČI NA JUH? ŤAŽŠOU, ČI ĽAHŠOU TRASOU?

Po kurze sa vraciaš do Nórska?

Pravdupovediac, rozhodujem sa dosť emocionálne a vôbec nie na dlho dopredu. Netuším, aj keď stále ma volajú. Teraz ešte neviem, či viem tak dlho žiť v cudzine.

Akú vidíš perspektívu sprevádzať skialpové túry v Tatrách?

Zažívame skialpinistický boom a ľudia zo zahraničia sa pýtajú. V Rakúsku ma napríklad prekvapilo, akí aktívni sú na lyžiach dôchodcovia napriek svojmu veku. Ak taký človek príde do Tatier, ktoré nepozná, ale chce ich spoznať, potrebuje sprievodcu. Jeho úloha je aj v posunutí hraníc klienta.

V akom zmysle?

Minule mi kamarát vravel, že tam a tam by sa sám nevybral, neodvážil by sa. A spolu sme tam objavili veľa pekných túr.

Do akých hôr ťa láka ešte ísť?

Čierna Hora má krásne národné parky, kde sa lyžuje. Korzika to isté, kde môžeš prísť rovno k moru. Rumunsko a Gruzínsko sú ďalšie moje sny.

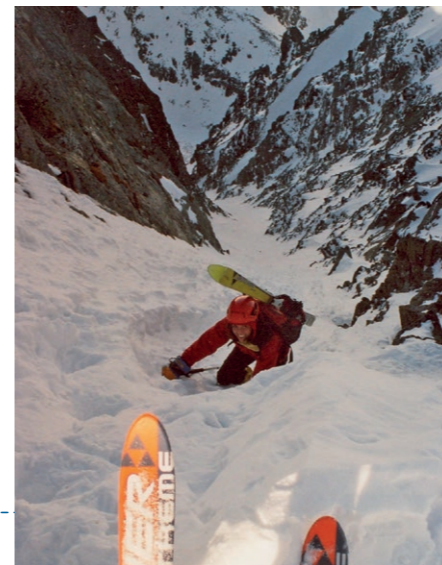
Tvoj otec Vasil je známy extrémny lyžiar aj vďaka prvojazdu z Huncovského štítu. Pomohol ti k tvojim vášňam?

Dal mi lyže na nohy, keď som mala 11 mesiacov a ja som si pritom rozbila hlavu (smiech). Lomnické sedlo som vďaka nemu zlyžovala, keď som mala tri roky. Veľmi ma ovplyvnili i moji susedia Robo Blaško a Peter Džugan. Vyrážali sme spolu, kam sa len dalo.

Hory potom ovplyvnili aj ďalší tvoj život? Myslíš prácu a podobne?

Boli hlavným kritériom rozhodovania. Zlom

TATRANSKÝ DRUH TO MÁ V KRVI. VYHĎADÁVA ÚZKE STRAINY A EXTRÉMNE ZIAZDY. RÁD SA POHYBUJE S ČAKANOM.

prišiel na Aljaške. Videla som tam divočinu bez ľudí a polárnu ziaru, ktoré som z Tatier nepoznala. Vtedy som si povedala, na takom mieste chcem žiť. Z Európy potom padla voľba na sever, kde už zhodou náhod som zakotvila na Islande.

Island je medzi Slováckmi populárny, keď tam ale žiješ päť rokov, asi ho spoznáš lepšie?

Pri ňom to platí stonásobne. Islandania sú pri nadväzovaní spoločenských vzťahov plachejší. Tie je tam podľa mňa dokonca možné nadviazať iba zotrvačnosťou. Áno, päť rokov mi v tomto pomohlo.

„Už v poľských Tatrách vnímajú ženy v horách inak“

Čo sa ti najviac vrylo do pamäte?

Mnohé, ale pri ich ekonomickej kríze spred rokov som si všimla, že sa vôbec nelutujú. Sú v tomto smere veľmi silní. A potom ma zaujal ich školský systém.

V čom?

Nie memorovanie faktov, dôležitá je pre nich vyváženosť človeka. Niečo ako grécka kalokagatia, avšak i smerom k umeniu. A pritom, čo sa mi páčilo azda najviac, bez ohľadu na to, či máš na umenie talent alebo nie. Napríklad aj keď neoplyvaš hudobným sluchom, naučíš sa hrať na hudobný nástroj.

NA VRCHOLE.

Teda to vysvetľuje, prečo 300 tisícový národ má desať známych kapiel vo svetových rádiách a my ani jednu?

Umelec tam môže byť každý a ľudia ho rešpektujú. Mój kamarát pracoval ako smetiari a zároveň vystavoval svoje obrazy vo Švédsku. Niektorí povie, že hodnotiť národy takto paušálne nie je dobré, ja si ale myslím, že aj ako spoločenstvá sa navzájom v mnohom odlišujeme. Napríklad, keď som sa rozhodla ísť do Nórska, Islandania mi hovorili, že Nóri sú nudní, nech si to rozmyslím.

Mali pravdu?

Už na Islande, kde pôsobia mnohí Nóri a Švédi, som badala veľké rozdiely.

Čo si na Islande robila?

Chcela som si vyvetrať hlavu, a aj preto som robila poštárku.

Na bicykli, autom, či pešo?

Pešo, pešo, v tom spočívala podstata (smiech).

Zažila si typické poštárske príhody?

Uhryzol ťa nejaký pes?

Dvakrát takmer, naháňali ma. Keď robíš poštára dlhšie, ľudí spoznáš. A raz, bolo mi súdené objaviť človeka, ktorý zomrel doma a nemal blízkych, ktorí by to dali vedieť úradom.

Spomenula si raz slovo mačo. Myslíš, že s nejakým horským machizmom máme v Tatrách problém? Teda, že hory, tí šikovní a zdatní na nich, to sú muži?

Necítim sa byť feministkou, ani si nemyslím, že som precitliveľá, ale stáva sa mi to sústavne. Keď sa vyberiem sama na skialpovú túru a stretnem mužov, hneď sa ma pýtajú, ako to, že si sama? Kam ideš, nebojíš sa, máš rozum? No a keď takto na túre náhle „dostaneš krik“, tak sa ti zážitok trochu aj pokazí.

Že by to bolo aj tvojím pobytom na severe, že túto mužskú nadradenosť vnímaš citlivejšie?

Vôbec netreba ísť do Škandinávie, už len v poľských Tatrách, ak vidia na svahu dve skialpinistky, nik to nerieši. Horskému sprevádzaniu sa venuje veľa žien a všetci to vnímajú normálne. Mám kamaráta v poľskej horskej službe, s ktorým vedieme dlhé debaty. Aj z nich je jasné, že už Poliaci vidia veci inak a my tu máme isté resty.

Možno i vďaka tvojim upozorneniam, hádam sa niektorí naši kamaráti nad tým zamyslia. Čo myslíš?

Uvidíme, hádam (smiech).

ROZPRÁVKOVÁ VILA VLASTA

Byty na predaj
od 58 900 Eur bez DPH

BÝVANIE S DUŠOU Vila Vlasta je prvá stavba v Hornom Smokovci. Pomenovali ju po manželke pána Prokopa, ktorý ju postavil v roku 1926. Avšak už v roku 1948 penzión znárodnili a premenili na základnú školu, neskôr na byty. Momentálne Vlastu rekonštruujeme a dbáme na zachovanie jej historického ducha, aby potešila nových majiteľov, ktorí budú písať jej nový príbeh.

JEDINEČNÁ POLOHA Vila sa nachádza 300 metrov od centra Starého Smokovca, v privátnej lokalite na hranici lesa, s vlastnou prístupovou cestou, s výhľadmi na Gerlach, Slavkovský a Lomnický štít a tiež na Kráľovu hoľu. Stačí sa zastaviť a krásu výhľadov posúďte sami.

Podrobnosti a vizualizácie na:
www.stavunion-reality.sk

Páči sa vám
Modrá Lanovka?

Chcete osloviť ľudí, ktorí milujú
HORY, TURISTIKU, ŠPORT
a sú práve v Tatrách?

Info o inzercii:
0948 234 800
www.modralanovka.sk/print

ŠTEFAN UPREDNOSTŇUJE DREVENÚ KROŠŇU. „KAMARÁTI SKÚŠALI VŠELIČO, AJ ODLAHČENÝ LITECKÝ HLINÍK. NEVIEM PREČO, ALE DREVENÁ SA UKAZUJE AKO NAJLEPŠIA.“ Ž DREVA ZASE KROŠŇIAM KRAČUJE JASEŇ. „PRETOŽE JE LAHKÝ, PEVNÝ A PRUŽNÝ. AK TI KROŠŇA NASIAKNE VODOU ALEBO SA OBJE, NENASTÁVA TAK VÁŽNEJŠÍ PROBLÉM.“

„Kto chce, dáme mu krošňu na chrbát“

Sherypa múzeum v Starom Smokovci je jedno z mála na svete, ktorého návšteva môže spôsobiť svalovinu. Aj keď sa v najbližšej dobe neplánujete stať horským nosičom, v múzeu precítite, aké to asi je.

Štefan „Pišta“ Bačkor nosil v hlave myšlienku múzea tri roky, až ju nakoniec dal do pohybu. Čo všetko v múzeu zažijete a čo sa ešte v ňom chystá, porozprávajte -ke.

Prečo si založil múzeum horských nosičov? Ako k niečomu takému dôjde?

Zo začiatku ma inšpirovali horskí vodcovia, ktorí mali vždy nejakú kaviareň, klubovňu a zároveň kanceláriu, kde sa buď len tak schádzali, alebo riešili veci. Cítil som, že

aj my nosiči potrebujeme takéto komunitné miesto.

Múzeum tam ale ešte nejakú nevidím, ... či?

Správne, k múzeu bol ešte jeden malý krôčik.

Aký?

Ako nosič som mal často pred očami výčtky

SALUS PUB **ESPRESSO**

REMESELNÉ PIVO **CRAFT BEER**

Živé
Nepasterizované
Nefiltrované
Kvasinkové

REMESELNÉ PIVO **CRAFT BEER**

<http://saluspub.sk> info@pivo-salus.sk

[facebook.com/saluspub](https://www.facebook.com/saluspub) +421 911 962 817

Tatranská Lomnica 14674, Vysoké Tatry
(Apartmány Belveder)

Vila Kosodrevina
Limbová 10. Štrbské Pleso
www.vila-kosodrevina.sk
00421 948 178 009

Vila Kosodrevina
Štrbské Pleso

Ubytovanie s kuchynkami
pre rodiny, seniorov i
športové kluby priamo
na Štrbskom Plese.

sport friendly

KAŽDÁ KROŠŇA MÁ SVOJ PRÍBEH, KTORÝ VÁM ŠTEVO ROZPOVIE

REŽISÉR BARABÁŠ DAROVAL MÚZEUM SVOJE ILLUSTROVANÉ KALENDÁRE Z 80 ROKOV MINULÉHO STOROČIA. „IDE O POSLEDNÉ DOCHOVANÉ KUSY. ZHŇANĀME CHYBAJÚCE ROČNÍKY. AK BY ICH NIEKTO MAL, PROSÍM, ZVÁŽTE ICH ULOŽENIE V MÚZEUM. VOPRED ĎAKUJEME,“ VYZÝVA PIŠTA.

ludí, že tí nosiči, to sú takí upotení čudáci, čo sa nikdy ani len nepozdravia, s turistami nekomunikujú, nechcú sa nikdy s nikým odftiť.

Preruším ťa. Naozaj vás tak ľudia berú?

Nie všetci, ale niektorí nechápu, že s nákladom, keď isté ťažké úseky prejdeš len presne určenými krokmi, nie je možné zastaviť sa a rozprávať. Každý sme nejakí, aj nosiči, niekto je komunikatívnejší, niekto menej. Javil sa mi preto dobrý nápad priblížiť to „ceprom“ dolu, možno pri šálke dobrej kávy, pri pive, tu sa dá. Hore v doline na to nie je čas ani priestor. Si rád, že ideš a všetko okolo teba nie je dôležité.

A preto si založil múzeum „dole“ v Starom Smokovci?

Otvoriť naše zamýšľané centrum aj pre verejnosť sa ukázalo ako logické. Prvý náš komunitný, aj druhý účel múzea sa totiž pekne dopĺňajú. Aké sú ohlasy?

Ako ľudia na múzeum reagujú?

Sú šokovaní a to v tom pozitívnom zmysle slova. Či už ide o laikov, bežných turistov alebo profesionálov, myslím tým napríklad horských vodcov a záchranárov zo zahraničia.

Čo ich tak prekvapuje alebo šokuje, ak použijem tvoj slovník?

Nachádzajú tu horský stredovek a to ich fascinuje. Nikde na svete sa totiž takto na chrbtoch celoročne nenosí tovar, dokonca ani v poľských Tatrách. V dobe vrtulníkov a nastupujúcich dronov je to rarita, preto aj horší profesionáli z cudziny ostávajú zvedaví.

PIŠTA PRIPRAVUJE PREDNÁŠKU. SPOLU S EXPONÁTAMI A KROŠŇOU NA VLASTNOM CHRBTĚ POMÁHAJU NA CHVÍLU ZAŽIŤ POCITY A SVET NOSIČOV.

„Ľudia tu nachádzajú horský stredovek a to ich fascinuje“

A laická verejnosť? Čo hovoria bežní turisti?

Rovnaké reakcie, obdobný záujem, nadšenie. Veľmi si nás obľúbili školské zájazdy, chodia k nám deti z tatranských liečebných ústavov, ale aj seniori.

Bola nejaká reakcia, ktorá ti špeciálne utkvela v pamäti?

Je ich viac, ale veľa pre mňa znamenali slová nepálskeho sherpu Passang Dawa Sherpu. Aj on, ktorý navštívil takmer všetky hory sveta, potvrdil, že inde sa nestretol s nosením v takejto zachovanej a intenzívnej forme. Navyše tiež vedie múzeum sherpov v rodnom Nepále.

Teda dvojnásobný kolega, aj sherpa aj múzejník?

Inšpirátor. Naša myšlienka múzea sa mu veľmi zapáčila, povedal, že nám veľmi drží palce a to ma neuveriteľne povzbudilo do ďalšej roboty. Lebo, asi neprekvapím, múzeum nie je ziskový biznis, teda, nie je to vôbec biznis a treba sa obracať.

Darí sa to?

Keď je ťažšie, práve tieto reakcie sú palivom do ďalšej roboty, ktorá ma oživí. Ale áno, spolupráca so sponzormi, ktorým je téma hôr a nosičov blízka, je ďalšia z ciest, na ktorú sa teraz vyberáme.

Povedal som si, že na exponáty sa až tak pýtať nebudem, aby ľudia neprišli o prekvapenia, ak prídu osobne. Je ale nejaký vzácny, o ktorom by si chcel niečo povedať?

Spomeniem najstarší, a tým je kovová krošňa nemeckej armády z druhej svetovej vojny. Volali ju wermachtka. Tá sa veľmi osvedčila, preto ju potom začali kopírovať svitovskí zvärači. Máme exemplár aj takejto vydarenej kópie.

Je nejaký, ktorý by ste chceli získať?

Takto konkrétne to nepoviem, ale múzeum stále budujeme, zďaleka to nie je ešte jeho

WERMACHTKA, JEDEN Z NAJČENNEJŠÍCH „KUSOV“ ZBIERKY.

V AUTE JE PRE DROBCOV POVINNÁ AUTOSEDAČKA, V TATRÁCH SA ZASE VYVEZÚ V DETSKEJ KROŠŇI.

NÁŠŤ MÚZEUM JE LAHKÉ. PÝTAŤ SA TREBA NA ŠVAJČIARSKY DOM.

konečná podoba. Zbiereku plánujeme rozširovať. Ona počtom kusov zatiaľ ani nie je rozsiahla, tu chceme ale upozorniť, že podstata múzea nespočíva len v exponátach.

Ako to myslíš?

Populárne sa ukázali prednášky, kde pomocou fotiek a videí ľudí zoznamujeme s nosičstvom. Ľudia sa radi a veľa pýtajú. A potom si nosenie krošne u nás môže, kto chce, vyskúšať. To je azda ten najlepší spôsob, ako pochopíš pocity nosiča, lebo kým sa na krošňu len dívaš, nemusí to stačiť.

Je veľa takých, ktorí si krošňu položia na plecá?

Práveže áno a veľmi radi, po vzhľadnutí expozície alebo prednášky majú na to chuť. Preto o tom hovorím. Pivný sud na nej je prázdny, preto sa toho ani netreba tak obávať (smiech). Keby sa niekomu prázdny sud mánil, viete mu ho naplniť a poslať na nejakú chatu?

Konkrétne tento sud síce neplníme, ale táto možnosť sa ukazuje tiež veľmi obľúbená najmä pri takzvaných firemných stretnutiach. Teraz napríklad chystáme takúto vynášku ako team building na Bilíkovú chatu s nákladom, ktorý už dosahuje 30 až 40 kíl. Toto býva pre mnohých ten naozajstný zážitok.

Kolko váži náklad skutočného tatranského nosiča?

Letná vynáška je bežne okolo 80 kg, ale závisí dosť aj od počasia, ako a kolko si naložíš. V zime sú to asi polovičné váhy, podľa toho, či ideš na lyžiach alebo peši.

KTO JE PIŠTA BAČKOR?

VYRÁSTAL V POPRADE. MAMA VIEDLA TURISTICKÝ ODDIEL, DO HÔR HO BRÁVALA SO SEBOU. NESKŮR ZAČAL LIEZŤ NA VYŠŠIE A STRMŠIE SKALY. K NOSENÍU POČAS LETNEJ BRIGÁDY HO NAVIEDOL BRAT. VYŠTUDOVAL FAKULTU EKOLÓGIE A ENVIRONMENTALISTIKY VO ZVOLENE. PŮSOBÍ AKO DOBROVOĽNÝ ZÁCHRANÁR V TATRANSKEJ HORSKEJ SLUŽBE A TAKISTO AKO HORSKÝ SPRIEVODCA. NEDÁVNO VSTÚPIL I DO SVETA GASTRONÓMIE. PRI MÚZEUM OTVORIL SHERPA KAVIAREŇ, V KTOREJ ALE OVLÁDA I PIVNÚ PÁKU.

HORSKÍ NOSIČI PRIVÍTALI V TATRÁCH V ROKU 2008 ANGLICKÚ KRÁĽOVŇU. PIŠTA TO VNÍMA AKO UZNANIE ICH PRÁCE. „AK MÚZEUM NAVŠTÍVIA ANGLIČANIA, KRÁĽOVŇU SI OKAMŽITE VŠIMNÚ A HNEĎ SA PÝTAJÚ,“ DODÁVA

„Veľa pre mňa znamenali slová nepálskeho sherpu Passang Dawa“

Keď nosič začína, potrebuje nejaký väčší tréning?

To je vždy individuálne, ale často sa to ukazuje skôr vec vôle ako svalov. Mali sme tu profesionálnych športovcov, ktorých to zaskočilo, a iní, hoc netrénovaní „amatéri“, ktorí mali o sebe pochybnosti, si nakoniec poradili a mali len menšiu svalovku. Ja sám som bol sídliskový chalán, ktorý vrcholovo nešportoval a začal nosiť. Aj keď samozrejme prvé naozajstné vynášky nie sú ľahké.

Vieme vysvetliť záhadu, prečo práve v Tatrách pretrvalo nosenie? Sú to objektívne dôvody, alebo nejaká vedomá snaha zachovať tradíciu?

Objektívne, napríklad v poľských Tatrách, máš ku každej chate vybudovanú cestu, na jednu aj nákladnú lanovku. V Tatrách vzhľadom na polohu niektorých chat by sa to neoplatilo, veď polroka by boli nezjazdne. A potom, národný park a počasie sú ďalšie dôvody.

Vysvetlíš to bližšie?

Pri 50 centoch za kilo sa vrtulník pomaly stáva lacnejší ako nosič, ale predstava, žeby v biosférickej rezervácii najvyššieho stupňa lietali každý deň, je ťažko prijateľná. A potom, počasie sa tu extrémne mení, oveľa viac a náhlejšie, ako vo väčších pohoriach. To by tiež vrtulníkom bránilo často lietať.

Predsa len, cítim isté protirečenie.

Hovoril si, že zarábať nosením sa nedá a ty nosíš dodnes. Prečo? Naozaj sú pre nosenie len technické a ekonomické dôvody?

Áno, mám svoje dôvody a tie sa časom menia. Ja hovorím, že keď to robíš dlhšie, tak musíš mať aj iné dôvody a peniaze to určite nie sú, toto sa nedá nikdy zaplatiť (úsmev). Každý má svoj príbeh, ako a prečo začal. Rozhodne sa do TOHO (nosenia) nedá nútiť. A možno v tom je to ČARO – sloboda, len ty a dolina.

To znie zaujímavo, pokračuj...

Na začiatku to bola študentská brigáda a chuť privyrobiť si. K tomu sa ale ihneď pridá, že si na chate, v horách, tam, kde by si bol tak, či tak vo voľnom čase. Môžeš na nej spať, ak máš voľný deň, máš to potom na skaly blízko. Si medzi svojimi ľuďmi, kamarátmi, s ktorými si rozumieš. Nemôžem hovoriť za ostatných, ale podobne rozmyšľa asi väčšina nosičov.

Rozprávate sa o tom?

Mám kamarátov policajta a železničiara, napriek tomu, že už majú svoje povolania, stále prídu niečo vyniesť. A určite to nie je tých 70 eur zárobku, aj keď menšou časťou dôvodu to ostáva.

Nechcel som romantizovať, vynášať plné sudy do výšok je určite ťažké, ale tiež som mal na jazyku otázku so slovom čaro a ty si ma predbehol a to slovíčko sám použil.

Áno, je niečo tohto druhu, už len preto, ako som spomenul, nosenie je činnosť, do ktorej sa nedá prinútiť. Musíš chcieť, musí ťa tam do hôr niečo ťahať navyše. Musí ti to proste celé dávať viac ako brať a vtedy to je ono.

KROŠŇA PRIPRAVENÁ PRE NAVŠTEVNÍKOV MÚZEA. NETREBA SA BAŤ, SUD JE PRÁZDNY.

NOVÁ ŠKODA KAROQ IDE TO AJ INAK

Posuňte svoje hranice.

Kombinovaná spotreba a emisie CO₂ automobilu ŠKODA KAROQ:
4,2 – 5,6 l/100 km, 114 – 135 g/km. Ilustračné foto.

NOVÁ ŠKODA KAROQ S INTELIGENTNÝM POHONOM 4X4.

Nový model ŠKODA KAROQ je nabitý technológiami. Inteligentný pohon všetkých štyroch kolies pripája zadnú nápravu automaticky a vozidlo okamžite reaguje na zmenu povrchu. Je len na vás, či jazdíte v meste alebo sa vyberiete hľadať nové obzory.

skoda-auto.sk

Váš autorizovaný predajca vozidiel ŠKODA:

AUTONOVA, s.r.o., Priemyselný areál Východ 3406, 058 01 Poprad
Tel.: 052/451 31 09, skoda.predaj@autonova.sk, www.autonova.sk

Košiarik

domáce pivo
klobásy
slanina
ovčie a kozie syry
kravské syry
domáci kváskový chlieb
pečivo
alko-nealko nápoje
káva a čaj

Starý Smokovec 062 01
pon - ned : 8:30 - 19:30
facebook.com/kosiarik +421 911 454 019

SÁLA KONGRESKY HOTELA BELLEVUE SA ZAPLNILA TAKMER NA STO PERCENT

Slávny Banff dorazil do Smokovca!

Robo Gálffy po nociach skenoval staré diáky, aby prednáškou dva dni pred Silvestrom uviedol do Tatier nový festival horských filmov. Podrobnosti vysvetľuje v krátkom rozhovore:

Ako sa známy filmový festival Banff objavil v Smokovci?

Tento jeden z top festivalov horských filmov má svoju, nazývajú to „World Tour.“ V Prahe a Špindlerovom Mlyne ho už nejaký čas hostí môj kamarát Jozef „Pepino“ Šimůnek. Jeden deň mi hovorí: „Počuj, keď už mám s tým toľko roboty, ide najmä o preklady filmov, nechcel by si organizovať tretiu časť v Tatrách?“

A ty si nezaváhal?

Ťažko bolo odmietnuť, pre mňa je takýto festival oslavou športu v horách a prírode. Cez snímky ľudia vidia, ako sa v horách žije, čo sa dá v nich robiť, ako možno posúvať ľudské hranice.

ROBO GÁLFFY

V prehliadke sme videli deväť filmov. Ktorý ťa zaujal najviac?

Keď už musím vypichnúť len jeden, bol to azda film o base-jumpingu „Give Me Five“. Sú to tie skoky a voľný let zo strmých stien. Je neuveriteľné, kam stále posúvame ľudské hranice.

Medzi filmovými blokmi si vystúpil s prednáškou o skialpinizme v 80-ych rokoch. Ako si vybral tému?

Chcel som porovnať skialpinizmus v 80-ych rokoch minulého storočia, ako sme ho robili my, keď sme začali, a ako sa robí teraz. Fascinujú ma kontrasty typu, aké ťažké viazania

sme mali my, aké ľahké sú teraz, ako sme pred pretekmi spali v autách, akú prípravu absolujú pretekári teraz, ...

Popradský festival horských filmov sa nenahneval, že prichádza s ďalším do Tatier?

Podľa pravidiel medzinárodnej festivalovej asociácie som sa musel Mariky a Peťa Hámorovcov opýtať, či súhlasia. Ale ako som očakával, nemali s tým žiadny problém.

Teda žiadna kokurencia?

Nie, skôr vzájomné dopĺňanie. Filmy z projekcie sa vôbec neprelínajú, dátumovo sme v úplne inej časti roka. Oni sú súťažný festival a my prehliadka už ocenených filmov. To, že si môžeme konfrontovať vkus porotcov dvoch rôznych festivalov, vidím iba ako výhodu.

Modrá Lanovka ide na papier!

Modrú lanovku pred polrokom spustil spontánny nápad. Cítili sme, že taký časopis o Tatrách chýbal. Lebo časopis Tatry o prírode je výborný, ale odborný a užko zameraný. Tatry magazín sa profiluje skôr life-stylovo.

Portál Aketatrychceme.sk propaguje záujmy iba jednej veľkej firmy. Pišu ho PR agentúry z Bratislavy a to na ňom vidno. Objektivita podľa všetkého nie je jeho cieľ.

Motívov písať Modrú lanovku je veľa. Poznáme

množstvo fascinujúcich tatranských príbehov, miest a atrakcií, o ktorých sa nevie. To chceme napraviť. Takisto si v Tatrách všimáme zaujímavé veci, ak sa začnú diať.

Túžili sme po záujme čitateľov, ale aj nás potom prekvapil. Už v treťom mesiaci - auguste sme dosiahli mesačnú čítanosť 5011 unikátnych klikov. To by stačilo na umiestnenie sa do rebríčka čítanosť slovenských internetových portálov medialne.sk.

Reakcie ľudí nás povzbudili. Vydávať papierovú verziu Modrej lanovky je tak logický krok. Rozšíria sa možnosti.

Internetová verzia Modralanovka.sk pritom ostáva. S papierom sa budú skvele dopĺňať.

Sme otvorení každej kritike, podnetom a tipom. Vopred za ne ďakujeme. Chceme postupne prinášať viac a viac pre vás zaujímavých článkov.

Tomáš Tiššan, Robo Gálffy

Zaujali vás články Modrej Lanovky?
Viac materiálov nájdete na:
www.modralanovka.sk

KOMÍNY, ABY EFEKTÍVNE PLNILI SVOJU FUNKCIU, VÖBEC NEMUSIA BYŤ VYSOKÉ.

KOMÍNOVÉ ZÁCHODY SÚ SUCHÉ ZÁCHODY, Z KTORÝCH SA NAHROMADENÝ ODPAD PRAVIDELNE VYVÁŽA. DIZAJNOM ZAPADAJÚ DO PRÍRODNÉHO PROSTREDIA.

Komínové záchody môžu vyčistiť Tatry

V Európe skoro nepoznané, ale jednoduché riešenie. Tatry majú nápad, ako zbaviť vysokohorské chodníky ľudských exkrementov. Kto chodí do Tatier, vie o čom je reč.

Nové riešenie z národných parkov USA sa nazýva: Komínové záchody.

Ako vznikla iniciatíva?

Je takmer nemožné ísť na **tatranskú túru** a nenaďabiť na **papierové vreckovky**, toaletný papier a ľudské exkrementy.

Ak máte šťastie, tak „iba“ povedľa chodníkov. Niekedy sa však spracované zvyšky jedla objavujú priamo na nich a vašich topánkach.

Tatranka **Alena Váradyová** hovorí, že ide o veľký problém, ktorý má ale jednoduché a navyše lacné riešenie. Objavila ho v národných parkoch **USA**.

„Ak niečo funguje inde, prečo to nepoužiť doma?“

Problém preto, lebo ľudské exkrementy obsahujú iné fekálne baktérie ako tie od lesných zvierat. Ich koncentrácia prináša riziká. Tatry sú navyše pre svoju malú plochu pohorím s nezvyklo hustou koncentráciou turistov.

Neprijemný je aj estetický dopad problému.

Alena zdôrazňuje, že v žiadnom prípade netreba viniť ľudí, ktorých na túre pritlačí ľudská potreba.

Mnohí prichádzajú na tatranské parkoviská po viachodinovej ceste v aute. „Že potrebujú na záchod, je úplne normálne,“ hovorí.

Že dnes nemajú okrem úteku do lesa veľa možností už ale celkom nie.

Navrhuje preto osadiť **špeciálne záchody** na vstupných parkoviskách a križovatkách turistických chodníkov, akým je napríklad parkovisko Biela voda.

„Inováciou, ktorú som v Európe nevidela, je práve **komín**,“ hovorí Alena.

Komín na budove toalety **odsáva** vďaka takzvanému komínovému efektu teplejší vzduch a zápach záchoda do výšky. Dole tak necítiť takmer žiadne pachy a človek sa v záchode cíti pohodlne a nemá zábrany ho použiť.

„Samozrejme, ak na záchod vstúpite minútu po použití iným turistom, úplne to neplatí.

Ale celkovo tento systém neuvieriteľne dobre funguje,“ spresňuje Alena.

Ďalšie argumenty prečo

Kvôli neexistujúcej kanalizácii vybudovať bežné záchody je vo vysokohorskom teréne nemožné.

Slovenské „festivalové“ plastové búdky tiež Tatrám nepomáhajú. Pre svoj zápach majú takú povest, že väčšina ľudí i tak radšej volí les. Navyše v národnom parku vyzerajú hrozne.

Správa národného parku, Štátne lesy TANAP-u ako aj mesto Vysoké Tatry nápad neodmietajú. Každý si len o druhom myslí, že práve on by mal projekt zaplatiť.

Rekcie kompetentných možno nájsť v internetovom vydaní **ky**

v článku „Ochranárom sa komínové záchody páčia“ na adrese

www.modralanovka.sk

ALENA VÁRADYOVÁ

AKO DLHODOBÉ RIEŠENIE SA PLASTOVÉ TOALETY PRE TATRY UKAZUJÚ AKO NEUSPOKOJIVÉ.

